

veszteségi nyilvántartásának egyik kartonja tanúskodik.

A lövéses sérülés a bal vállát és felkarját érte.(.). Orvosi kezelésének és gyógyulásának folyamata pontosan nem ismert, de annyi bizonyos, hogy a cs. és kir. soproni tartalékkórház 1916. augusztus 27-én átadta a cs. és kir. 82. gyalogezred póttés-tének, vagyis vélhetően hazatávozhatott betegszabadságra.

Felgyógyulását követően ténylegesen visszakerült a 82. gyalogezred kötelékébe, majd 1916. október 8-án ismét a harc-téren találjuk.

Az ezred ekkor az erdélyi, illetve moldvai harctéren küzdött. Pontosabban az ezredtörténet lapjai szerint „Október 7-én az ezred a vasút mentén előbb Alsó-, majd Felsőrákosra ment. Ez a két község már az ezred kiegészítő kerületéhez tartozott s a székely lakosság megható lelkesedéssel fogadta hős fiait. Az ezred 8-án Köpeczen, Bölönön át Szászmagyaróst, 9-én Hídvégen, Árapatakon, Botfalun át Szászhermányt érte el.”

Ezt követően az eltöltött közel kéthavi harctéri szolgálata után, 1916. december 29-én már mint tartalékos zászlós és szakasparancsnok másodszor is megsebesült.

Az előző napon történekről a fentebb említett kitüntetési javaslat pontosan tudósít: „1916. december 28-án a Sósmező mellett vívott csatában különös hősiességével kitüntette magát.” Tettéért az illetékes hadsereg parancsnoksága jóváhagyta ezredparancsnoka javaslatát és számára az Ezüst Vitézségi Érem II. osztályát adományozta. Sajnos, másnapai sérülését illetően közelebbi adatok nem állnak rendelkezésünkre. Az ezredtörténetből annyi tudható, hogy az ezred II. és III. zászlóalja e napon súlyos harcokat vívott, amelynek során 3 halottat és 12 sebesültet veszített. Az adatok szerint

ebben az időben Márton zászlós a 82. gyalogezred 1. századában szolgált, vagyis az I. zászlóalj kötelékéhez tartozott. Ezt erősíti meg a 82. gyalogezred 1916. december 31-én kelt veszteségi jelentése is.

Az I. zászlóalj tevékenységét illetően azonban nincs pontos adatunk. Sérülését követő gyógyulása mindenesetre hosszabb ideig tarthatott, mert a román harctéren lévő alakulatánál szolgálatra csak 1917. július 24-én jelentkezett.

A harmadik veszteségi feljegyzés bizonyítja, hogy harctéri működésének további hónapjai sem telhettek eseménytelenül. Már csak azért sem, mert az ezred állásai 1917 januárja óta az akkori magyar határtól 20–30 km-re lévő Casinului hegyvonulat lejtőin húzódtak.

Ezt a helyszínt az ezred legénysége „halálvár”-nak nevezte el (..).

Közel másfél éves moldvai, illetve erdélyi tartózkodás után a háború menetében bekövetkezett változások miatt a 82. gyalogezred számára 1918. május 24-én megérkezett a menetparancs, majd 1918 júniusának első napjaiban az ezredet átszállították az olasz frontszakaszra, az akkori osztrák–magyar határ közelébe, a Hétközség fennsíkjára. Márton Áron itt szenvedte el 1918. június 29. és július 2. között harmadik sérülését.

Az iratok hiánya miatt a sérülés pontos idejéről és körülményeiről nincsenek adataink. Az ezredtörténet lapjait olvasva azonban könnyen elképzelhetjük a fenti napok történéseit. Amennyiben még mindig az I. zászlóalj állományához tartozott, szokatlanul kimerítő napokat élhetett át. Éjjeli és nappali menetek szakadatlan ellenséges tűzérési tűzben, többszöri gázriadó elrendelésével, megújuló ellenséges gyalogsági rohamok repülőgép-támogatással. Az ezred

számára a nyári és kora őszi hetek, hónapok mindegyike hasonlóan telt el. Márton Áron világháborús szolgálatára vonatkozó utolsó elérhető hivatalos forrás az 1918. október 14-én kiadott Rendeleti Közlöny személyügyi részének 182. száma, amely arról tudósít, hogy a háború végnapjaiban az uralkodó Legfelsőbb Dicsérő Elismerésben részesítette.

Hogy hol érte a háború vége? Erre vonatkozóan levéltári forrás nem maradt

fenn. Az ezredtörténetben található adatok szerint az ezred teljes állománya november 3-án hadifogságba esett, ahonnan csak 1919 novemberében szabadulhattak. Egy biztos, hogy Márton Áron a sebesülését követően gyógykezelésre hazakerülhetett, mert egyes források szerint az összeomlás után nem vetette le az egyenruhát, hanem szolgálatra jelentkezett a Székely hadosztály parancsnokságán. Ez persze már egy másik történet.

Balázs Katalin

Folytatódik az örmény építkezés Gyergyószentmiklóson

Közösséget és közösségi házat építenek tovább a gyergyószentmiklósi örmények. A hétfői sajtótájékoztatón kiderült, az építkezés második fázisa még e héten elkezdődik, ősszel pedig olyan kincseket tárnak a nagyközönség elé, amiről nem is tudhatták, hogy léteznek.

Félkész a tetőtér. Szeptemberre különleges kiállítás helyszíne lesz

Az örmény templommal szembeni közösségi ház udvarán jelentette be *Gál Hunor* plébános, *Kulcsár László* projektvezető és

Barti Tihamér, a Hargita megyei tanács elnöke, hogy van anyagi keret, folytatódnak a házépítési munkálatok. Az emelet már tavaly tető alá került, most a belső munkálatok, majd a berendezés következik.

A tavalyi 25, majd 20 ezer lejes összeget követően idén 49 ezer lejt ítélt meg a közösségi ház bővítésére a megyei tanács. A ház körüli munkálatokra kapott összeg felét képezi az idénre tervezett, hamarosan rajtoló beruházásoknak. „Szeretnénk az ablakokat helyükre tenni, a tetőtér belső szigetelését elvégezni, és a lépcsőházat kialakítani, így a tetőteret használhatóvá tenni. Ez egy 100 ezer lejes nagyságrendű beruházás, a hiányzó összeg

előteremtésében az örmény közösségre is számítunk” – fogalmazott Kulcsár László.

Szeptemberre kell lakható legyen a tetőtér, akkorra terveznek oda egy rendhagyó eseményt. „Ha valamit nem látunk, lehet, hogy nem is létezik. Márpedig vannak olyan örmény kincsek Gyergyószentmiklóson, amit az egyszerű ember sosem láthatott, nem értékelhetett. Most megmutatjuk egy kiállítás keretében” – közölte a plébános. Lesz a kiállított tárgyak között több száz éves miseruha, eddig elrejtett kelyhek, olyan könyvek, melyek unikumok, és talán a legrégebbinek számítanak egész Székelyföldön. A kincsek közé sorolta Gál Hunor azt a kétezer kötetes, örmény plébánián található könyvtárat is, amely felfoghatatlan eszmei értékkel bír, bátran lehet vele büszkélkedni. „Nem lehetünk zárkózottak, meg kell mutatnunk értékeinket, hogy ne csak mi csodálkozzunk a kincseken.”

Mint elmondta, a szándék az, hogy megmutassák, ami e közösség értékét jelenti, nyitottan, a más felekezetű városiakoknak

is, hisz ez a gyergyóiak közös büszkesége kell legyen. A lelkipásztor további tervekről is beszélt, amely magában foglalná a közösségi ház udvarának térré alakítását. Olyan találkozóhelyé, amely a város körforgásának részét képezi majd. A közösségi ház bővítése és a tér rendezési szándéka mellett a közösség is épül, ha nem is egyik napról a másikra.

„Egy kicsit elhült közösség kezdett megmozdulni. Meglátszik ez a gyerekek csoportján, a kóruson, vannak, akik felajánlották, szívesen hozzájárulnak a templom harangjainak és festett üvegablakainak rendbetételéhez. Ezek olyan jelek számomra, hogy érdemes dolgozni, van, aki igényli munkánkat. Persze, vannak még, akik ellenkeznek vagy akár kételkednek, de az idő nekünk dolgozik” – összegzett az örmény hívek egyházi elöljárója.

Forrás: Gyergyói Hírlap, 2016.05.31. (Szerk. megjegyzés: A tetőtér faszerkezetének beszerzéséhez néhány éve a Fővárosi Örmény Önkormányzat is 300 ezer Ft támogatást nyújtott.)

Esztergály Zsófia Zita

Kárpát-medencei nemzetiségi párbeszéd

53 civil szervezet képviselője érkezett a külföldi magyarság legnagyobb kulturális eseményére, az immár 13. alkalommal megrendezett Kárpát-medencei Kisebbségi Magyar Közművelődési Civil Szervezetek Fórumára. A határon túli magyar civil szervezetek hét ország közösségét jelentették: Szlovákia, Ukrajna, Románia, Horvátország, Bosznia-Hercegovina, Szerbia és Magyarország. A Fórum védnöke: *Potápi Árpád* a Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára volt. Az eseményen a magyarörménységet képviselve részt vett *Esztergály Zsófia*, a Fővárosi Örmény Önkormányzat elnöke, valamint *Bálintné Kovács Júlia*, az Arménia Örménymagyar Baráti Társaság elnöke.

A június 17-e és 19-e között tartott konferenciát ünnepélyes keretek között *Csúry István*, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke nyitotta meg, aki megáldotta a közösséget és annak munkáját. A háromnapos rendezvényen számos érdekes és közösségformáló előadás hangzott el. A programok között igazi élményt jelentett, amikor kemencében megsütötték a Kárpát-medencei magyarság kenyérét. A hagyományokhoz méltón a kenyérhez mindenki hozott otthonról lisztet, sót és kovászt.

A fórumon *Esztergály Zsófia*, a Fővárosi Örmény Önkormányzat elnöke hangsúlyozta: nagyon fontos az összetartozás szempontjából a rendszeres találkozó. Az eseményt sokszínűvé és feltétlen hitelessé teszi, hogy olyan emberek tartanak előadást és képviselik közösségeiket, akik egymástól - lényegét tekintve - elzártan élnek magyarként. A civil szervezetek képviselői különféle szocializációs háttérük okán, eltérő tapasztalatok alapján közösségi szintű kulturális és közigazgatási témákról, valamint az együttműködési lehetőségekről értekeztek, az egységet keresve. Mindezt teszik úgy – fogalmazott-, hogy aktívan élték meg a rendszerváltozást és az azt követő közel 20 évet, illetve látják a civil szféra és a nemzetiségek helyzetének alakulását.

Tehát a legkomolyabb emlékekkel és szellemi értékekkel, komplex rálátással képesek véleményt formálni – tette hozzá *Esztergály Zsófia*, aki felhívta a figyelmet arra a bevett hagyományra, amellyel a megjelentek a nemzetiségi és kulturális összetartozást jelzik: a Kárpát-medencei magyarság kenyérének megsütésére.

A találkozó főrendezője *Romhányi András*, a Magyar Kollégium Kulturális Egyesület elnöke elmondta, a budakalászi találkozók azért jöttek létre, hogy a kisebbségben élő magyar kulturális civil szervezetek vezetői találkozhassanak egymással. Sajnos az úgynevezett ernyőszervezetek, a Csemadok, az EMKE, a KMKSZ uralták a határon túli magyarok ügyeit, és a kisebb szervezetek napi problémáival nem foglalkozott senki. Úgy is szoktuk mondani – tette hozzá *Romhányi András* -, ezek elvesztek a globalításban, az erdőtől nem látták a fát. A találkozó alapcélja tehát az, hogy minden szervezet között közvetlen párbeszéd alakulhasson ki, tapasztalatcsere történjék, és együttműködés jöjjön létre.

Bálintné Kovács Júlia